

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2023/24:SfU16

Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. lagen om sjuklön och föreslår att riksdagen godtar det som utskottet anför om regeringens förslag till ändringar i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Lagändringarna innebär att bestämmelserna om ersättning för höga sjuklönekostnader ska upphävas.

Bestämmelserna föreslås upphöra att gälla vid utgången av juni 2024, men äldre bestämmelser ska fortfarande gälla i fråga om kostnader för sjuklön som har redovisats i arbetsgivardeklarationer t.o.m. redovisningsperioden juni 2024.

I skrivelsen redovisar regeringen sin bedömning av de iakttagelser och rekommendationer som Riksrevisionen redovisar i sin rapport om systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader. Regeringen anser inte att det finns skäl att vidta någon åtgärd med anledning av Riksrevisionens iakttagelser eftersom ersättningsformen enligt förslaget i propositionen ska avskaffas.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns två reservationer (V, C, MP) och ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Proposition 2023/24:83 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör.

Skrivelse 2023/24:69 Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönekostnader.

Sju yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

Utskottets överväganden.....5

 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör5

Reservationer11

 1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, C, MP)11

 2. Felaktiga utbetalningar och höga sjuklönekostnader, punkt 3 (MP).....12

Särskilt yttrande13

 Regeringens lagförslag, punkt 1 (S)13

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag.....14

 Proposition 2023/24:8314

 Följdmotionerna14

 Skrivelse 2023/24:69.....15

 Följdmotionen15

Bilaga 2

Regeringens lagförslag16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön,

2. lag om upphävande av lagen (2014:1475) om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader,

b) godtar det som utskottet anför om regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2023/24:83 punkterna 1, 2.1 och 3 samt avslår motionerna

2023/24:2835 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 1,

2023/24:2839 av Isabell Mixter m.fl. (V) och

2023/24:2841 av Anders W Jonsson m.fl. (C).

Reservation 1 (V, C, MP)

2. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2023/24:69 till handlingarna.

3. Felaktiga utbetalningar och höga sjuklönekostnader

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:2822 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2023/24:2835 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Reservation 2 (MP)

Stockholm den 21 maj 2024

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Viktor Wärnick

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Tony Haddou (V), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Kalle Olsson (S), Ulrika Heindorff (M), Daniel Persson (SD), Ola Möller (S), Ingemar Kihlström (KD), Nima Gholam Ali Pour (SD), Amanda Palmstierna (MP), Mauricio Rojas (L), Erik Hellsborn (SD), Jessica Rodén (S), Jonny Cato (C) och Eleonore Lundkvist (M).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2023/24:83 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör och regeringens skrivelse 2023/24:69 Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönekostnader.

När det gäller propositionen kan konstateras att regeringen i budgetpropositionen för 2024 aviserade att rätten att få ersättning för höga sjuklönekostnader ska avskaffas (prop. 2023/24:1 utg.omr. 10 avsnitt 2.8 och 2.9.7). Inom Socialdepartementet har promemorian Utfasning av ersättning för höga sjuklönekostnader tagits fram (S2023/02799). Promemorian har remissbehandlats.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2. Lagförslaget har granskats av Lagrådet.

Tre motioner har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Socialförsäkringsutskottet har överlämnat den formella behandlingen av ett av lagförslagen i propositionen till skatteutskottet, nämligen lagen om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Lagen är också föremål för ändringsförslag i proposition 2023/24:91 Vissa förslag om kompensation m.m. till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, som bereds av skatteutskottet och som riksdagen ska besluta om senare under våren 2024. Överlämnandet har gjorts för att uppnå en lagteknisk samordning av förslagen. Socialförsäkringsutskottet har dock svarat för den sakliga behandlingen av det överlämnade lagförslaget.

I fråga om skrivelsen kan konstateras att riksdagen den 27 oktober 2023 överlämnade Riksrevisionens rapport Lätt att göra fel – systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader (RiR 2023:16) till regeringen. Den 20 februari 2024 återkom regeringen till riksdagen med den aktuella skrivelsen.

En motion har väckts med anledning av skrivelsen. Förslagen i den motionen finns i bilaga 1.

Vid utskottets sammanträde den 30 november 2023 informerade företrädare för Riksrevisionen om rapporten.

Utskottets överväganden

Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i bl.a. lagen om sjuklön och godtar det som utskottet anför om regeringens förslag till ändringar i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Förslagen innebär att bestämmelserna om ersättning för höga sjuklönekostnader upphävs. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om att propositionen ska avslås.

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår motionsyrkanden om att utveckla systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader och om åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar.

Jämför reservation 1 (V, C, MP) och 2 (MP) samt det särskilda yttrandet (S).

Propositionen

Den 1 januari 2015 infördes en ny förmån – ersättning för höga sjuklönekostnader. Den innebär att arbetsgivare kan få ersättning från staten för sjuklönekostnader som överstiger en viss andel av deras totala lönekostnad (prop. 2014/15:1 Förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor avsnitt 7.4). Beloppsnivåer och procentsatser är valda så att de mindre arbetsgivarna gynnas, och det finns ett tak på 250 000 kronor per arbetsgivare och år, vilket begränsar ersättningen för stora arbetsgivare. Under covid-19-pandemin gällde tillfälliga bestämmelser som i praktiken innebar att tröskeln för när ersättning skulle lämnas var lägre än i de ordinarie bestämmelserna i lagen (1991:1047) om sjuklön.

I det aktuella läget är det viktigt att offentliga medel används på ett effektivt sätt och att rätt ersättning betalas till rätt mottagare. Under årens lopp har antalet företag som använder sig av möjligheten till ersättning för höga sjuklönekostnader kommit att bli nästan dubbelt så stort jämfört med den initiala beräkningen. Samtidigt har även de utbetalda beloppen blivit betydligt högre. Vid införandet av reglerna beräknades utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader till 0,3 miljarder kronor per år. För 2023 är prognosen att utgifterna kommer att uppgå till 1,5 miljarder kronor. Det innebär att de negativa konsekvenser som finns med ersättningen får en annan dignitet än vad som antogs vara fallet när ersättningen infördes. Detta gäller inte minst risken för felaktiga utbetalningar (mer om denna risk nedan). Det kan också ifrågasättas huruvida förmånen fyller sitt syfte att skydda små företag från oförutsedda kostnader. Den administrativa ordningen innebär nämligen att

ersättningen i de allra flesta fall betalas ut först året efter det år då sjuklönekostnaden uppstår. Det betyder att arbetsgivare ändå behöver ha beredskap för de oförutsedda kostnader som en anställds sjukfrånvaro innebär innevarande år. Visserligen finns det en möjlighet att ansöka om ersättning i förskott. Ansökningsförfarandet innebär dock extra administration för arbetsgivare och tillämpas endast i mycket begränsad utsträckning.

De relativt sett höga ersättningsnivåerna som gäller för mindre arbetsgivare riskerar även att minska drivkrafterna att förebygga sjukfrånvaro på arbetsplatser och att vidta åtgärder för att sjukskrivna anställda ska kunna återgå i arbete. Ersättningen är utformad på så sätt att sjuklönekostnader i vissa lägen ersätts helt av staten. Det är strukturellt problematiskt att kostnaden för anställdas sjukdom bärs av staten.

Handläggningen är till stor del automatiserad för att minimera den administrativa bördan för arbetsgivarna. Det har lett till att kontrollmöjligheterna är begränsade, vilket i sin tur kan öka risken för felaktiga utbetalningar. När det gäller omfattningen av felaktiga utbetalningar är den svår att bedöma. Uppgifterna om risken för felaktigheter i utbetalningarna har varierat betydligt mellan olika undersökningar. Regeringen anser, liksom Riksrevisionen i den rapport som behandlas närmare nedan, att en ersättning som baseras på detaljerade uppgifter från arbetsgivare om anställdas sjukfrånvaro på individnivå i kombination med mer frekventa och omfattande kontroller sannolikt skulle minska risken för felaktiga utbetalningar. En sådan lösning skulle dock innebära en betydande ökad administration för arbetsgivare. Enligt regeringens mening är det inte önskvärt att öka arbetsgivarnas administrativa börda, särskilt inte för små företag med få anställda.

Personer med funktionsnedsättning eller sjukdomshistorik har i många fall en svagare ställning på arbetsmarknaden än övriga befolkningen. En arbetsgivare till en arbetstagare med beslut om särskilt högriskskydd kan ansöka om ersättning för kostnader för utbetald sjuklön. Denna möjlighet kvarstår och påverkas inte av att ersättningen för höga sjuklönekostnader upphör.

Regeringen bedömer sammanfattningsvis att ersättningen till arbetsgivare för höga sjuklönekostnader bör tas bort.

Regeringen föreslår ikraftträdande- och övergångsbestämmelser som i huvudsak innebär att bestämmelserna om ersättningen ska upphöra att gälla vid utgången av juni 2024, men att äldre bestämmelser fortfarande ska gälla i fråga om kostnader för sjuklön som har redovisats i arbetsgivardeklarationer t.o.m. redovisningsperioden juni 2024.

När det gäller förslagens konsekvenser bedömer regeringen att omkring 60 000 arbetsgivare skulle förlora ersättningen om den avskaffas. Ersättning för höga sjuklönekostnader utgör dock endast en marginell del av den samlade sjuklönekostnaden. De arbetsgivare som fick ersättning mottog i genomsnitt 26 000 kronor för perioden april–december 2022. Aktuella prognoser pekar på att statens kostnader för ersättningen kommer att uppgå till totalt drygt 2 miljarder kronor årligen framöver. Det innebär att ersättningen i så fall motsvarar ca 5 procent av arbetsgivarnas samlade sjuklönekostnader. De flesta

företag som mister ersättningen vid ett avskaffande är mindre arbetsgivare med få anställda. Bedömningen är dock att förlusten av ersättning inte på något sätt bör vara avgörande för ett företags existens eftersom det i de allra flesta fall rör sig om relativt små belopp.

Från och med 2026 bedöms den sammanlagda offentligfinansiella effekten uppgå till ca 2 miljarder kronor per år. För 2025 bedöms effekten vara hälften av ovanstående, ca 1 miljard kronor. Förslaget bedöms inte på ett uttalat sätt gynna vare sig kvinnor eller män. Förslaget innebär att felaktiga utbetalningar inom ersättningen för höga sjuklönekostnader upphör (med utgångspunkt i Försäkringskassans bedömningar av utbetalningarna 2021 uppskattas det årliga beloppet för felaktiga utbetalningar av ersättning för höga sjuklönekostnader till ca 100 miljoner kronor).

Skrivelsen

Riksrevisionens rapport

Riksrevisionen har granskat om systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader är utformat så att risken för felaktiga utbetalningar minimeras på ett effektivt sätt. Riksrevisionens övergripande slutsats är att så inte är fallet. Risken för felaktigheter av inrapporterat underlag är hög. Försäkringskassans riktade kontroller är ett effektivt verktyg för att identifiera felaktiga utbetalningar. Kontrollernas omfattning har dock inte varit tillräcklig för att säkerställa en låg andel felaktiga utbetalningar inom ersättningen.

Riksrevisionen rekommenderar regeringen att ge Försäkringskassan och Skatteverket ett särskilt samordningsuppdrag som syftar till att minska risken för felaktiga utbetalningar av ersättningen. Regeringen rekommenderas också att överväga om de rättsliga förutsättningarna för informationsutbyte mellan myndigheterna som gällde under covid-19-pandemin ska gälla tills vidare. Därtill rekommenderar Riksrevisionen att regeringen genomför en översyn och föreslår författningsförslag i syfte att minska risken för felaktiga utbetalningar. Det rekommenderas också att Försäkringskassan ska kunna ta del av inkomstuppgifter från Skatteverket på individnivå i syfte att effektivisera utredningsarbetet. Slutligen rekommenderar Riksrevisionen regeringen att ta ställning till att införa en sanktionsavgift vid lämnande av oriktiga uppgifter när det gäller ersättning för höga sjuklönekostnader. Riksrevisionen anser att rekommendationerna som ges i granskningen kvarstår så länge som det nuvarande regelverket är i kraft.

Regeringens bedömning

Regeringen instämmer i huvudsak i Riksrevisionens iakttagelser att utformningen av ersättningen för höga sjuklönekostnader medför en ökad risk för felaktiga utbetalningar. Till skillnad från Riksrevisionen anser regeringen dock att det inte skulle vara effektivt att vidta åtgärder med anledning av

rekommendationerna eftersom regeringens avsikt är att föreslå att ersättningsformen ska avskaffas vid utgången av juni 2024.

Motionerna

Regeringens lagförslag

I kommittémotion 2023/24:2839 begär Isabell Mixter m.fl. (V) att propositionen ska avslås. Förslaget leder till en ökad selektering på arbetsmarknaden som innebär att människor som bedöms ha en hög risk för sjukfrånvaro väljs bort vid anställning. Andelen felaktiga utbetalningar inom ersättningen för höga sjuklönkostnader är inte särskilt hög. Incitamenten för arbetsgivare att motverka höga sjuktal behöver utvecklas på ett mer genomgripande sätt. Ett ensidigt fokus på de höga sjuklönkostnaderna är otillräckligt och riskerar att slå fel.

I kommittémotion 2023/24:2841 begär Anders W Jonsson m.fl. (C) att propositionen ska avslås. Ett avskaffande av ersättningsformen i fråga påverkar småföretagare mest. Förslaget kan leda till att småföretag inte vågar ta risken att anställa personer med sjukdomshistoria eller funktionsnedsättning. Risken för felaktiga utbetalningar bör åtgärdas genom bättre kontroller, inte genom att ersättningen tas bort.

I kommittémotion 2023/24:2835 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 1 begär motionärerna att propositionen ska avslås. Systemet för ersättning för höga sjuklönkostnader bör inte avskaffas. Arbetsgivare ska kunna våga anställa personer även om dessa har vissa sjukdomar som t.ex. innebär en ökad risk för sjukperioder. Det är troligt att sjuklönkostnaderna påverkar små företag i högre grad än stora.

Övriga förslag

I kommittémotion 2023/24:2822 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen i stället för att avskaffa systemet för ersättning för höga sjuklönkostnader bör utveckla det. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör vidta åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar med anledning av Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönkostnader. Liknande förslag finns i kommittémotion 2023/24:2835 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

Förmånen ersättning för höga sjuklönkostnader infördes för knappt tio år sedan och ger arbetsgivare rätt att i vissa fall få ersättning från staten för sjuklönkostnader. Det aktuella förslaget om att avskaffa förmånen aviserades av regeringen i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 10).

Utskottet instämmer inledningsvis i regeringens beskrivning av det aktuella ekonomiska läget och behovet av att offentliga medel används på ett effektivt sätt. Det som anförs i propositionen om att systemet för ersättning för höga sjuklönekostnader har fått vissa negativa konsekvenser får stöd i den rapport från Riksrevisionen som också behandlas i detta betänkande. De negativa konsekvenserna blir mer uttalade på grund av att de belopp som betalas ut är betydligt högre än vad som förväntades vid införandet.

Handläggningen av förmånen är till stor del automatiserad. Det innebär att den administrativa bördan för arbetsgivarna blir mindre men har också lett till begränsade kontrollmöjligheter. Detta ökar risken för felaktiga utbetalningar. Utskottet bedömer i likhet med regeringen att ett reformerat system med bl.a. ändrade krav på arbetsgivarnas uppgiftslämnande och mer omfattande kontroller skulle innebära en betydande ökning av den administrativa bördan för arbetsgivare.

Utskottet har vid upprepade tillfällen understrukit vikten av att det finns drivkrafter för arbetsgivare att minska sjukfrånvaron. I propositionen anges att antalet företag som använder sig av möjligheten till ersättning för höga sjuklönekostnader kommit att bli nästan dubbelt så stort jämfört med den initiala beräkningen. Ersättningen är därtill utformad på ett sätt som gör att sjuklönekostnader i vissa lägen ersätts helt av staten. Detta riskerar att påverka drivkrafterna att minska sjukfrånvaron negativt.

I de motioner som väckts med anledning av propositionen anförs att regeringens förslag kan leda till att småföretag inte vågar ta risken att anställa personer med sjukdomshistoria eller funktionsnedsättning. Utskottet vill här framhålla att det i lagen om sjuklön – utöver ersättningen för höga sjuklönekostnader – finns bestämmelser om särskilt högriskskydd. En arbetsgivare till en arbetstagare med beslut om särskilt högriskskydd kan ansöka om ersättning för kostnader för sjuklön. Ett sådant beslut kan meddelas bl.a. för den som har haft aktivitetsersättning eller på grund av kronisk sjukdom riskerar att få ett större antal sjukperioder eller en eller flera längre sjukperioder under en 12-månadersperiod (13 § lagen om sjuklön). Det kommer således även i fortsättningen att finnas möjligheter för arbetsgivare att få viss ersättning för sjuklönekostnader när det gäller försäkrade som t.ex. riskerar att vara sjuka i längre perioder.

Bland lagförslagen i propositionen återfinns förslag till ändringar i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Denna lag är också föremål för ändringsförslag i proposition 2023/24:91 Vissa förslag om kompensation m.m. till personer födda 1957 och 1959 på grund av höjd åldersgräns för förhöjt grundavdrag, vilken bereds av skatteutskottet och som riksdagen ska besluta om senare under våren 2024. För att uppnå en lagteknisk samordning av förslagen har socialförsäkringsutskottet överlämnat det nämnda lagförslaget till skatteutskottet när det gäller beredningen av riksdagens beslut om att anta det nyssnämnda förslaget. Det bör dock understrykas att socialförsäkringsutskottet har gjort den sakliga behandlingen av förslaget och tillstyrker det. Det anförda innebär att utskottet förordar att

riksdagen godtar det som utskottet har anfört om de föreslagna ändringarna i lagen om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet. Utskottet föreslår att riksdagen antar lagförslagen i övrigt. Därmed tillstyrker utskottet proposition 2023/24:83 punkterna 1, 2.1 och 3 samt avstyrker motionerna 2023/24:2835 (MP) yrkande 1, 2023/24:2839 (V) och 2023/24:2841 (C).

Skrivelsen och övriga förslag

I sin rapport kommer Riksrevisionen fram till slutsatsen att utformningen av ersättningen för höga sjuklönekostnader medför en ökad risk för felaktiga utbetalningar. Utskottet delar denna uppfattning. Eftersom ersättningen enligt utskottets förslag ska upphöra saknas dock skäl att med anledning av skrivelsen ta initiativ till åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar eller utveckla regelverket i övrigt. Därmed föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avstyrker motionerna 2023/24:2822 (MP) yrkandena 1 och 2 samt 2023/24:2835 (MP) yrkandena 2 och 3.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (V, C, MP)

av Tony Haddou (V), Amanda Palmstierna (MP) och Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön,

2. lag om upphävande av lagen (2014:1475) om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader,

b) godtar inte det som utskottet anför om regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2835 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkande 1,

2023/24:2839 av Isabell Mixter m.fl. (V) och

2023/24:2841 av Anders W Jonsson m.fl. (C) samt

avslår proposition 2023/24:83 punkterna 1, 2.1 och 3.

Ställningstagande

Förslaget att avskaffa ersättningen för höga sjuklönekostnader kan leda till ytterligare selektering på arbetsmarknaden genom att människor som bedöms ha hög risk för sjukfrånvaro väljs bort vid anställning. Exempelvis kan småföretag välja att inte anställa personer med sjukdomshistoria eller funktionsnedsättning trots att dessa kan bidra positivt till företaget. Ett avskaffande av ersättningen påverkar även i övrigt småföretagare i större utsträckning än stora företag.

Det finns ett problem med felaktiga utbetalningar av ersättningen, vilket bl.a. framgår av Riksrevisionens rapport. Enligt flera remissinstanser är dock andelen felaktiga utbetalningar inte särskilt hög. Felaktiga utbetalningar bör hanteras genom att åtgärder vidtas för att minska risken för att sådana utbetalningar sker, inte genom att förmånen tas bort.

Det behövs incitament för arbetsgivare att motverka höga sjuktal. Att enbart fokusera på de höga sjuklönekostnaderna är emellertid otillräckligt och riskerar att slå fel. Höga sjuktal till följd av bristande arbetsmiljö kan t.ex. minskas genom åtgärder för att förbättra arbetsmiljön på landets arbetsplatser.

Mot denna bakgrund bör propositionen avslås.

2. Felaktiga utbetalningar och höga sjuklönekostnader, punkt 3 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2023/24:2822 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2 samt

2023/24:2835 av Mats Berglund m.fl. (MP) yrkandena 2 och 3.

Ställningstagande

Ersättningen för höga sjuklönekostnader bör inte avskaffas utan utvecklas. Regeringen bör följa Riksrevisionens rekommendationer om att dels stärka samordningen mellan de aktuella myndigheterna, dels överväga om förutsättningarna för informationsutbytet behöver stärkas, dels genomföra en översyn och föreslå författningsförslag för att minska risken för felaktiga utbetalningar.

Särskilt yttrande

Regeringens lagförslag, punkt 1 (S)

Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Kalle Olsson (S), Ola Möller (S) och Jessica Rodén (S) anför:

Vi har farhågor när det gäller frågan om hur regeringens förslag kan komma att påverka viljan att anställa vissa grupper av försäkrade, som kroniskt sjuka och personer med annan typ av sjukdomshistorik. Vi har valt att inte reservera oss mot utskottets ställningstagande men kommer att noga följa de aktuella frågorna och återkomma med förslag om det finns anledning till det.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Proposition 2023/24:83

Proposition 2023/24:83 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön.
- 2.1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet.

Behandlingen avser godtagande av lagförslaget. Behandlingen av det lagtekniska antagandet sker i annat sammanhang.

3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2014:1475) om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader.

Följdmotionerna

2023/24:2835 av Mats Berglund m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att systemet med ersättning för höga sjuklönekostnader bör utvecklas och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar med anledning av Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönekostnader och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2839 av Isabell Mixter m.fl. (V):

Riksdagen avslår proposition 2023/24:83 Ersättning för höga sjuklönekostnader upphör.

2023/24:2841 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

Riksdagen avslår regeringens proposition.

Skrivelse 2023/24:69

Regeringens skrivelse 2023/24:69 Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönekostnader.

Följdmotionen

2023/24:2822 av Mats Berglund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen i stället för att avskaffa systemet med ersättning för höga sjuklönekostnader bör utveckla det, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör vidta åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar med anledning av Riksrevisionens rapport om ersättning för höga sjuklönekostnader och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:1047) om sjuklön

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1991:1047) som sjuklön¹

dels att 2 a och 17–17 e §§ ska upphöra att gälla,

dels att rubrikerna närmast före 2 a och 17 §§ ska utgå,

dels att 26 och 28 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

26 §²

I fråga om Försäkringskassans handläggning av ärenden enligt 10, 11, 13, 14, 16, 17, 17 d och 20 §§ samt 24 § andra stycket och 27 § andra stycket tillämpas följande föreskrifter i socialförsäkringsbalken:

- 107 kap. 9 och 10 §§ om förbud mot utmätning och överlåtelse,
- 107 kap. 12 § om preskription,
- 108 kap. 2, 11 och 22 §§ om återbetalningsskyldighet,
- 108 kap. 15, 16, 19 och 21 §§ om ränta,
- 110 kap. 13 § och 31 § första stycket samt 115 kap. 4 § om skyldighet att lämna uppgifter,
- 110 kap. 14 § 1 och 2 om utredningsåtgärder,
- 110 kap. 39 och 42 §§ om undantag från sekretess,
- 110 kap. 52 § första stycket 2 och andra stycket samt 53 § om indragning eller nedsättning av ersättning,
- 112 kap. 2 och 3 §§ samt 108 kap. 10 § om interimistiska beslut.

28 §³

De föreskrifter om omprövning och ändring av Försäkringskassans beslut som finns i 113 kap. 3–9 §§ socialförsäkringsbalken ska tillämpas på motsvarande sätt i fråga om

¹ Senaste lydelse av
2 a § 2020:190
17 § 2014:1476
17 a § 2014:1476
17 b § 2014:1476
17 c § 2014:1476

17 d § 2014:1476
17 e § 2014:1476
rubriken närmast före 2 a § 2020:190
rubriken närmast före 17 § 2010:421.

² Senaste lydelse 2014:1476.

³ Senaste lydelse 2014:1476.

– beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, 17 d eller 20 § eller 24 § andra stycket, *samt*
– beslut att inte *avge* yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om överklagande av Försäkringskassans eller domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16, 17, 17 d eller 20 § eller 24 § andra stycket.

I övrigt får Försäkringskassans beslut enligt denna lag inte överklagas.

– beslut enligt 10 eller 13 §, 14 § andra meningen, 16 eller 20 § eller 24 § andra stycket, *och*

– beslut att inte *lämna* yttrande enligt 27 § andra stycket.

Vidare ska föreskrifterna i 113 kap. 10–17, 19, 20 och 21 §§ socialförsäkringsbalken om överklagande av Försäkringskassans eller *en* domstols beslut tillämpas på motsvarande sätt i fråga om beslut enligt 10 § första stycket 2, 13 §, 14 § andra meningen, 16 eller 20 § eller 24 § andra stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för kostnader för sjuklön som har redovisats i arbetsgivardeklarationer till och med redovisningsperioden juni 2024.

3. I fråga om ersättning för kostnader för sjuklön som har redovisats i arbetsgivardeklarationer för redovisningsperioderna januari–juni 2024 gäller andra–fjärde styckena.

I stället för vad som anges i den upphävda 17 § ska en arbetsgivare vars kostnader för sjuklön, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, under den aktuella sexmånadersperioden överstiger en viss del av arbetsgivarens totala lönekostnader, inklusive därpå belöpande avgifter och skatt, med den begränsning som följer av den upphävda 17 a §, få ersättning med högst 125 000 kronor för överskjutande del av sjuklönekostnaden enligt tredje stycket.

Ersättning för sjuklönekostnaden lämnas till den del kostnaden överstiger

– 0,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad uppgår till högst 1 500 000 kronor för sexmånadersperioden,

– 0,9 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 1 500 000 men inte 3 miljoner kronor för sexmånadersperioden,

– 1,2 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 3 men inte 6 miljoner kronor för sexmånadersperioden,

– 1,3 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 6 men inte 10 miljoner kronor för sexmånadersperioden, och

– 1,5 procent av den totala lönekostnaden om arbetsgivarens lönekostnad överstiger 10 miljoner kronor för sexmånadersperioden.

I stället för vad som anges i den upphävda 17 a § ska, i fråga om ersättning som avser perioden januari–juni 2024, ersättningen minskas med det belopp Försäkringskassan har betalat ut till en arbetsgivare enligt 16 §, om utbetalningen har gjorts under perioden januari–juni 2024.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 1 och 4 §§ och 2 kap. 2 och 3 §§ lagen (2001:181) om behandling av uppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 kap.

1 §²

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete, *lagen (1991:1047) om sjuklön* och lagen (2020:548) om omställningsstöd samt vid handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Denna lag tillämpas vid behandling av personuppgifter i Skatteverkets beskattningsverksamhet och i verkets handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter, lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:548) om omställningsstöd samt vid handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om uppgifterna ingår i eller är avsedda att ingå i en strukturerad samling av personuppgifter som är tillgängliga för sökning eller sammanställning enligt särskilda kriterier.

Bestämmelserna i 4–6 och 8 §§ samt 2 kap. gäller även vid behandling av uppgifter om juridiska personer och avlidna.

4 §³

Uppgifter får behandlas för att tillhandahålla information som behövs hos Skatteverket för

1. fastställande av underlag för samt bestämmande, redovisning, betalning och återbetalning av skatter och avgifter,
2. bestämmande av pensionsgrundande inkomst,
3. fastighetstaxering,
4. revision och annan analys- eller kontrollverksamhet,

¹ Senaste lydelse av lagens rubrik 2003:670.

² Senaste lydelse 2023:231.

³ Senaste lydelse 2023:231.

5. tillsyn samt lämplighets- och tillståndsprövning och annan liknande prövning,

6. handläggning

a) enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

b) av andra frågor om ansvar för någon annans skatter och avgifter,

c) enligt lagen (2015:912) om automatiskt utbyte av upplysningar om finansiella konton och 22 b kap. skatteförfarandelagen (2011:1244),

d) enligt lagen (2017:182) om automatiskt utbyte av land-för-land-rapporter på skatteområdet och 33 a kap. skatteförfarandelagen,

e) enligt 33 b kap. skatteförfarandelagen,

f) enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete och lagen (2020:548) om omställningsstöd samt handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, och

g) enligt lagen (2022:1681) om plattformsoperatörers inhämtande av vissa uppgifter på skatteområdet, lagen (2022:1682) om automatiskt utbyte av upplysningar om inkomster genom digitala plattformar och 22 c kap. skatteförfarandelagen,

7. fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande,

8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

9. hantering av uppgifter om sjuklönekostnad, och

10. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

8. hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige, och

9. tillsyn, kontroll, uppföljning och planering av verksamheten.

2 kap.

2 §⁴

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–9 och 4 a §. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

I databasen får uppgifter behandlas om personer som omfattas av verksamhet enligt 1 kap. 4 § 1–8 och 4 a §. Uppgifter om andra personer får behandlas om det behövs för handläggningen av ett ärende.

3 §⁵

För de ändamål som anges i 1 kap. 4 och 4 a §§ får följande uppgifter behandlas i databasen:

1. en fysisk persons identitet, medborgarskap, bosättning och familjeförhållanden,

⁴ Senaste lydelse 2023:639.

⁵ Senaste lydelse 2023:639.

2. en juridisk persons identitet, säte, ägarförhållanden samt firma-tecknare och andra företrädare,

3. registrering för skatter och avgifter,

4. underlag för fastställande av skatter och avgifter,

5. bestämmande av skatter och avgifter,

6. underlag för fastighetstaxering,

7. revision och annan kontroll av skatter och avgifter,

8. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2007:324) om Skatteverkets hantering av vissa borgenärsuppgifter,

9. avgiftsskyldighet till ett registrerat trossamfund och medlemskap i fackförening,

10. yrkanden och grunder i ett ärende,

11. beslut, betalning, redovisning och övriga åtgärder i ett ärende,

12. uppgifter som behövs vid hantering av underrättelser från arbetsgivare om anställning av utlänningar som avses i lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige,

13. uppgifter som behövs för handläggning enligt lagen (2013:948) om stöd vid korttidsarbete eller lagen (2020:548) om omställningsstöd eller för handläggning av sådant stöd som avses i lagen (2023:230) om förfarande för elstöd till företag, *och*

14. uppgifter om sjuklöne-kostnad.

I databasen får även andra uppgifter behandlas som behövs för fullgörande av ett åliggande som följer av ett för Sverige bindande internationellt åtagande.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela närmare föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas i databasen enligt första stycket.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2024.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för uppgifter om sjuklönekostnad som avser tid före ikraftträdandet.

3 Förslag till lag om upphävande av lagen (2014:1475) om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader

Härigenom föreskrivs att lagen (2014:1475) om kreditering på skattekonto av ersättning för sjuklönekostnader ska upphöra att gälla.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2024.
2. Den upphävda lagen gäller fortfarande för sjuklönekostnader som avser tid före ikraftträdandet.